

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**

Jilská 1, Praha 1

Tel./fax: +420 286 840 129

E-mail: jan.cervenka@soc.cas.cz

Hodnocení ekonomické situace a materiálních životních podmínek v střeoevropském srovnání – leden 2013

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost, v13-01</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>14. – 21. 1. 2013</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraje (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1032</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>EV.10, EV.11, EU.33, EU.34</i>
Zveřejněno dne:	<i>29. března 2013</i>
Zpracoval:	<i>Jan Červenka</i>

V lednu 2013 CVVM zjišťovalo, jak občané hodnotí materiální životní podmínky svých domácností a ekonomickou situaci v zemi. Pod zastřešením CEORG¹ byl výzkum na toto téma v lednu realizován též v Polsku², Maďarsku³ a na Slovensku⁴.

Tabulka 1: Hodnocení současné ekonomické situace (%)

	ČR	Polsko	Maďarsko	Slovensko
velmi dobrá	0	0	0	0
dobrá	5	18	2	4
ani dobrá, ani špatná	25	37	24	23
špatná	47	33	55	44
velmi špatná	22	7	17	29
neví	1	5	2	0

Pozn.: Procenta ve sloupci.

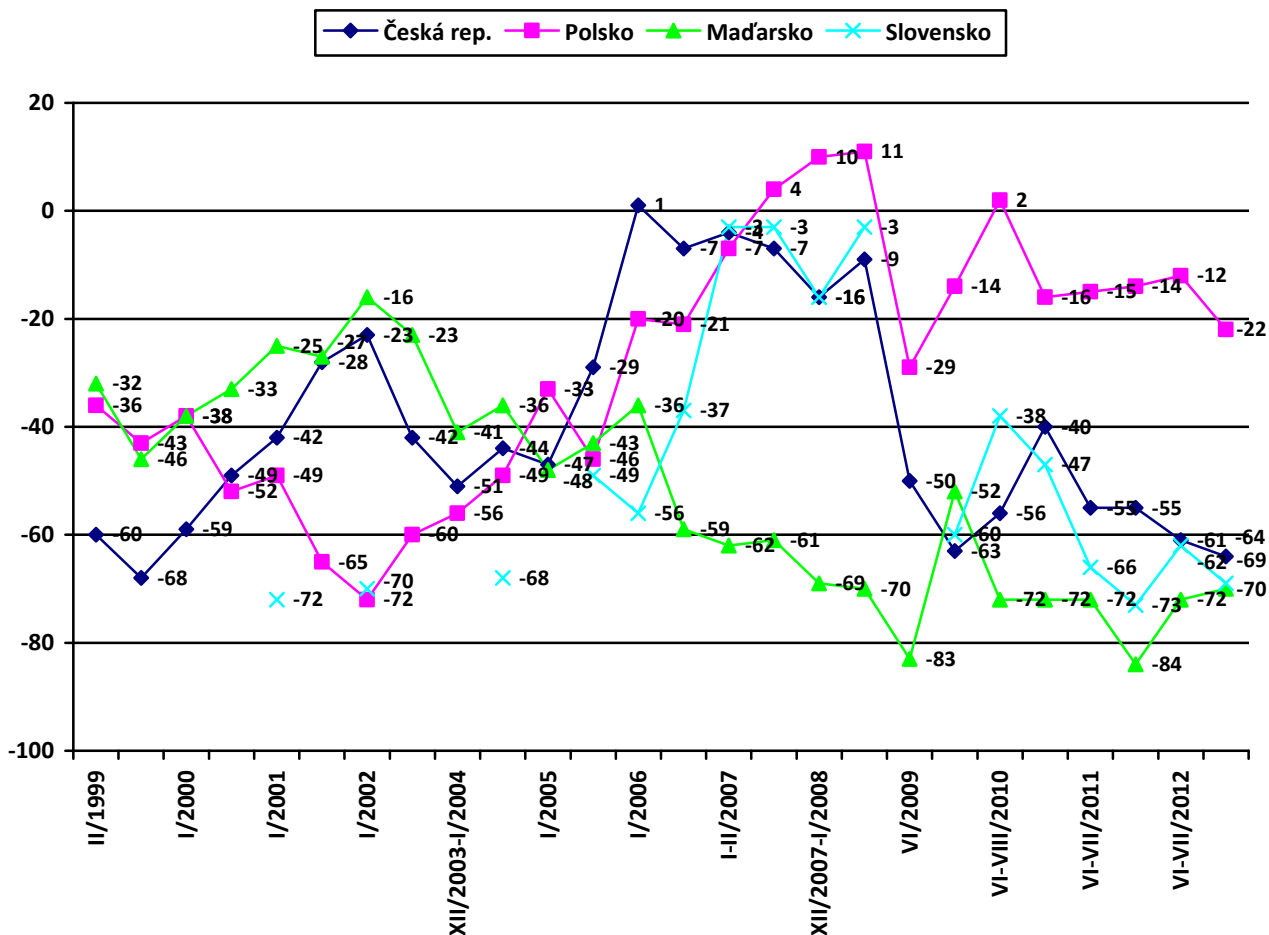
¹ C E O R G [The Central European Opinion Research Group] zahrnuje tři instituce zabývající se výzkumem veřejného mínění v České republice [CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i. - Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR], v Maďarsku [TÁRKI - Társadalomkutatói Intézet és Társadalomkutatói Informatikai Egyesülés] a v Polsku [CBOS - Centrum Badania Opinii Społecznej].

² V Polsku šetření proběhlo ve dnech 3. až 9. 1. 2013 na reprezentativním souboru 1227 respondentů ve věku od 18 let.

³ V Maďarsku proběhl sběr dat v termínu od 16. do 23. 1. 2013 na reprezentativním souboru 1012 respondentů ve věku od 18 let.

⁴ Na Slovensku sběr dat realizovala agentura FOCUS ve dnech od 15. do 22. 1. 2013. Dotazováno bylo 1035 respondentů ve věku od 18 let.

Graf 1: Hodnocení ekonomické situace – časové srovnání

Pozn.: Údaje v grafu prezentují rozdíl mezi součtem podílů „velmi dobrá“ a „dobrá“ a součtem podílů „špatná“ a „velmi špatná“.

První otázka se týkala toho, jak respondenti vidí ekonomickou situaci své země.⁵ Jak ukazují výsledky zachycené v tabulce a v grafu 1, ve všech středoevropských zemích zapojených do výzkumu respondenti hodnotí současnou ekonomickou situaci častěji negativně než pozitivně, i když s poměrně velkým rozdílem mezi nejlepším a nejhorším hodnocením. V případě Polska, kde hodnocení dopadlo relativně nejlépe, podíl nepříznivého hodnocení dosahoval jen dvou pětín (40 %), přičemž téměř pětina (18 %) Poláků hodnotila ekonomickou situaci ve své zemi naopak příznivě, takže rozdíl činil pouze 22 procentních bodů. V České republice, která skončila s velkým odstupem druhá, ekonomickou situaci v lednu hodnotila kriticky více než dvoutřetinová většina (69 %) občanů při 5 % pozitivních ohlasů, což představuje rozdíl 64 procentních bodů. Na Slovensku lidé tamní ekonomickou situaci vnímají ještě o trochu hůře než v Česku, když téměř tři čtvrtiny (73 %) Slováků hodnotí situaci negativně, zatímco pozitivní vyjádření představují 4 % a rozdíl mezi pozitivním a negativním hodnocením dosahoval 69 procentních bodů. Podobně ekonomickou situaci ve své zemi vnímají Maďaři, z nichž 72 % ji hodnotí kriticky, zatímco kladně ji vidí jen dva občané Maďarska ze sta (2 %), takže rozdíl činí 70 procentních bodů. Jak ukazují údaje v grafu 1, v porovnání s minulým šetřením z poloviny minulého roku se hodnocení v případě Polska a Slovenska poněkud zhoršilo.

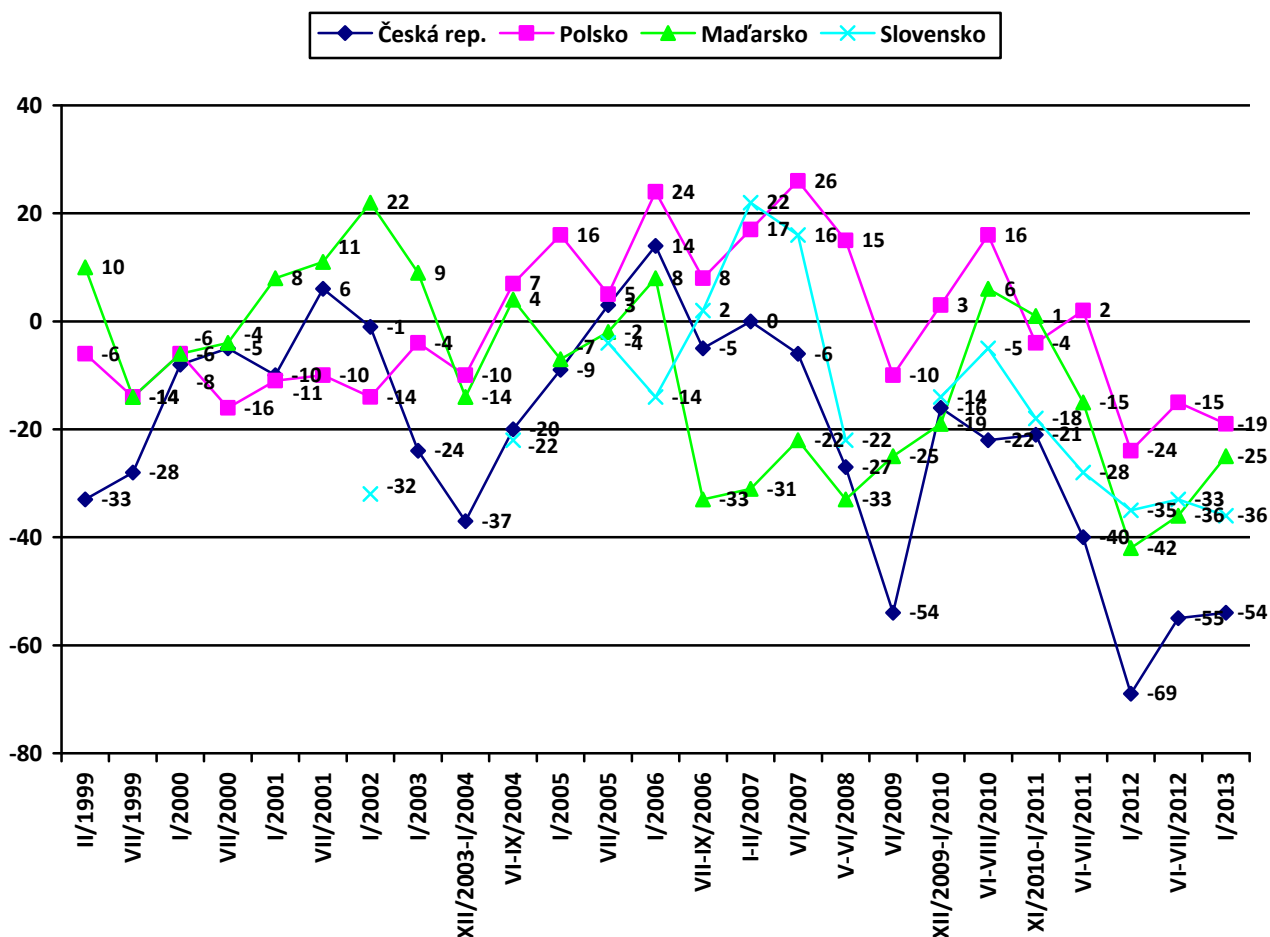
⁵ Otázka: "Jak byste hodnotil současnou ekonomickou situaci v naší zemi? Je podle Vás velmi dobrá, dobrá, ani dobrá, ani špatná, špatná, velmi špatná?"

Tabulka 2: Očekávaný vývoj ekonomické situace (%)

	ČR	Polsko	Maďarsko	Slovensko
velmi se zlepší	0	1	0	0
trochu se zlepší	6	13	14	10
nezmění se	28	44	43	38
trochu se zhorší	41	29	29	28
velmi se zhorší	19	4	10	18
neví	6	9	4	6

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Graf 2: Očekávaný vývoj ekonomické situace – časové srovnání

Pozn.: Údaje v grafu prezentují rozdíl mezi součtem podílů „velmi se zlepší“ a „trochu se zlepší“ a součtem podílů „trochu se zhorší“ a „velmi se zhorší“.

Očekávání budoucího ekonomického vývoje⁶ zachycené v tabulce a v grafu 2 nabízí poněkud odlišný obrázek oproti samotnému hodnocení aktuální situace. Také zde ve všech zemích převažují negativní očekávání nad pozitivními, přičemž relativně nejoptimističtějšími jsou v tomto ohledu opět Poláci, mezi kterými třetinový (33 %) podíl očekávajících zhoršení zřetelně převýšil jen 14 % podíl těch, kdo očekávají opačný posun situace, přičemž však stále ještě relativně největší část (44 %) Poláků věří v udržení současného stavu. Ovšem na druhém místě za Poláky se z hlediska očekávání budoucího vývoje ekonomické situace umístili Maďaři, mezi nimiž 14 % čeká zlepšení a dvě pětiny (39 %) počítají se

⁶ Otázka: "Myslíte si, že se v příštím roce ekonomická situace v ČR velmi zlepší, trochu se zlepší, nezmění se, trochu se zhorší, velmi se zhorší?"

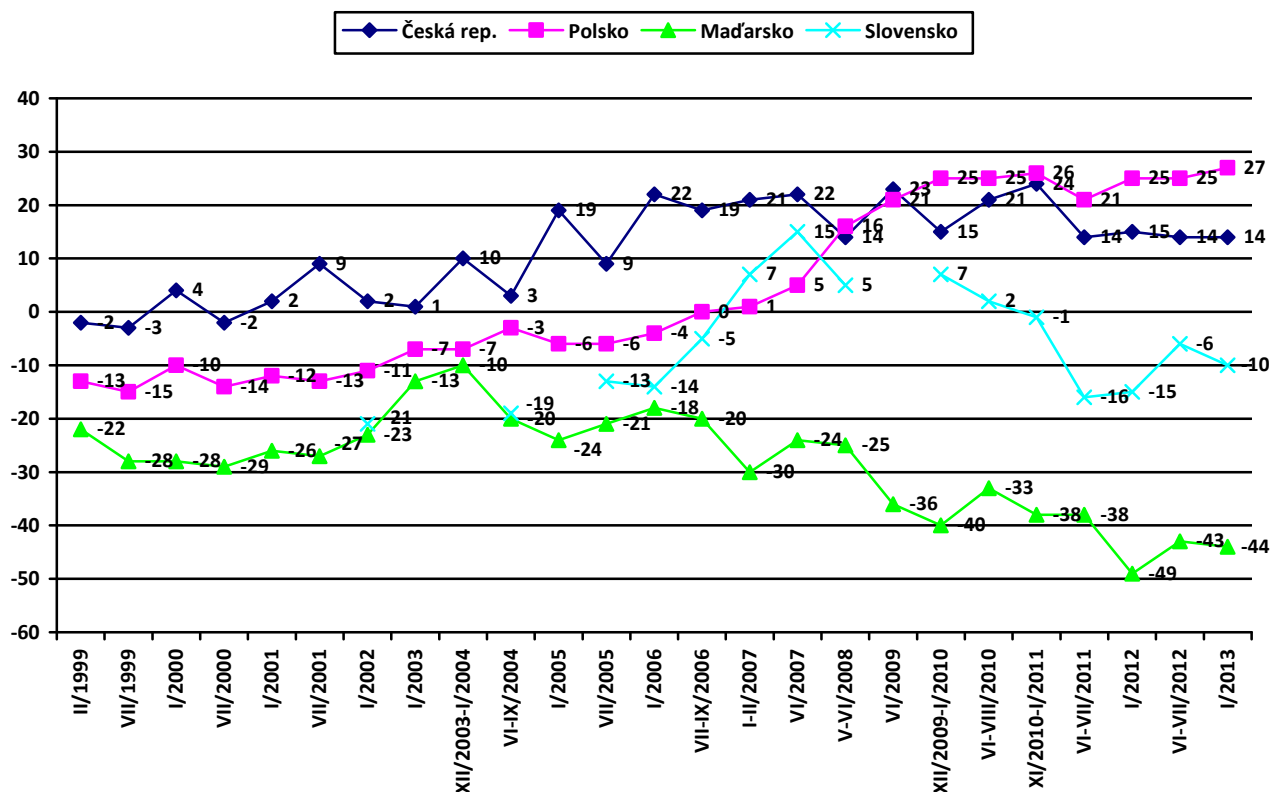
zhoršením situace, což i přes celkově negativní vyznění očekávání, zvláště vezmeme-li v potaz kontext silně negativního hodnocení současné situace, představuje zřetelný pozitivní posun v porovnání s oběma výzkumy z roku 2012. Za Maďary skončili Slováci, z nichž desetina (10 %) čeká zlepšení ekonomické situace při bezmála polovičním (46 %) podílu těch, kdo předpokládají opačný trend vývoje, a s dvěma pětinami (38 %) lidí, kteří si myslí, že se situace v nejbližším období nezmění. Zdaleka nejméně příznivá očekávání i na počátku letošního roku pak vyjadřovali naši občané, mezi nimiž jen 6 % si myslí, že by se v následujícím období mohla situace zlepšit, zatímco zhoršení předpokládají tři pětiny (60 %) z nich. Očekávání vývoje ekonomické situace obyvatel zkoumaných zemí se s výjimkou Maďarska oproti polovině minulého roku významně nezměnila a ve všech případech zůstávají výrazně horší, než byla po odeznění první fáze globální ekonomické krize v polovině roku 2010.

Tabulka 3: Hodnocení současných materiálních životních podmínek domácnosti (%)

	ČR	Polsko	Maďarsko	Slovensko
velmi dobré	4	12	0	1
dobré	31	29	8	19
ani dobré, ani špatné	43	45	40	49
špatné	17	8	41	24
velmi špatné	4	6	11	6
neví	1	0	0	1

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Graf 3: Hodnocení současných materiálních životních podmínek domácnosti – časové srovnání

Pozn.: Údaje v grafu prezentují rozdíl mezi součtem podílů „velmi dobré“ a „dobré“ a součtem podílů „špatné“ a „velmi špatné“.

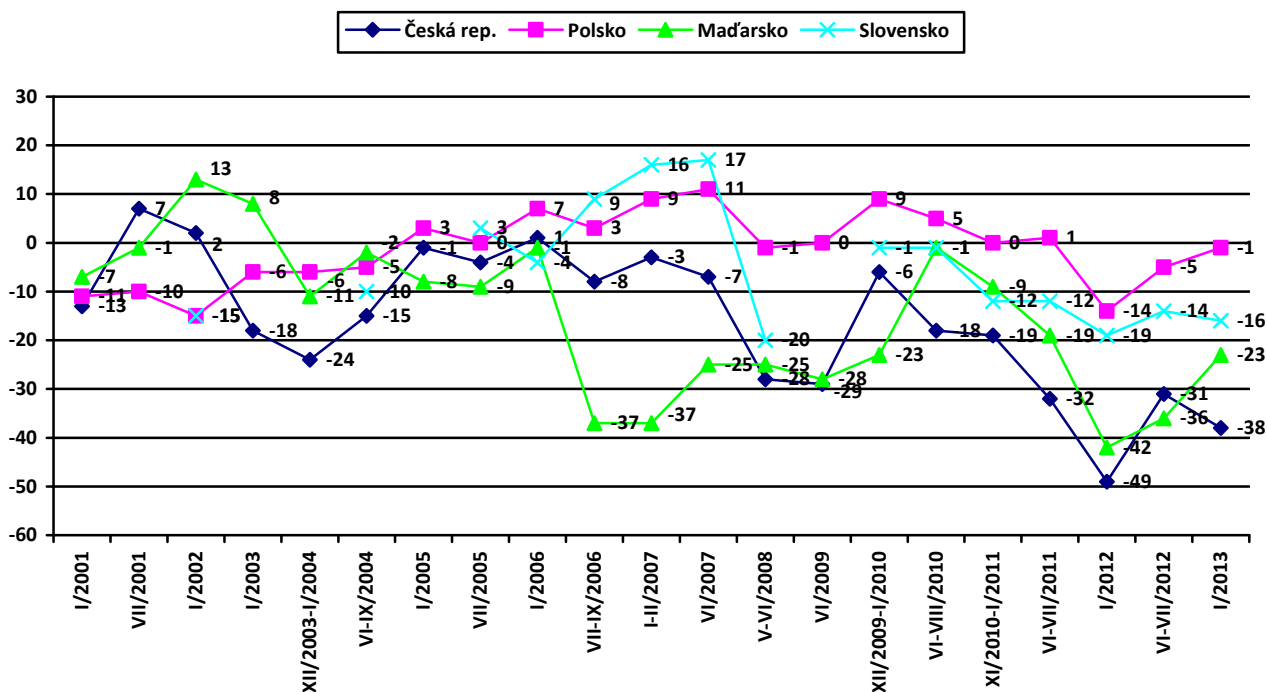
Materiální životní podmínky svých domácností⁷ hodnotí respondenti v Polsku a ČR častěji kladně než záporně, přičemž Poláci jsou ve svých vyjádřeních poněkud optimističtější. V Polsku dosáhl podíl pozitivního hodnocení materiálních životních podmínek úrovně dvou pětín (41 %), zatímco negativní hodnocení bylo na úrovni jedné sedminy (14 %). Mezi českými občany pozitivní vyjádření v tomto ohledu uvedla více než třetina (35 %), podíl negativních pak činil o málo více než pětinu (21 %). Na Slovensku, kde v letech 2007 až 2010 pozitivní hodnocení rovněž převažovalo nad negativním, nyní naopak mírně převažuje to negativní, které uvedly tři z deseti (30 %) tamních respondentů, nad pozitivním, jež bylo na úrovni jedné pětiny (20 %), při zdaleka nejvyšším podílu středového hodnocení „ani dobré, ani špatné“, k němuž se přiklonila asi polovina (49 %) Slováků. Nejskeptičtější pohled na materiální životní podmínky svých domácností mají, a to v celém období našeho měření od roku 1999 v podstatě trvale, obyvatelé Maďarska, kde pouze 8 % vidí situaci svých domácností kladně a 52 % naopak záporně. Oproti polovině loňského roku nebyl v hodnocení materiálních životních podmínek domácností zaznamenán žádný významný posun ani v jedné ze zapařených zemí.

Tabulka 4: Očekávaný vývoj materiálních životních podmínek domácnosti (%)

	ČR	Polsko	Maďarsko	Slovensko
velmi se zlepší	0	2	1	1
trochu se zlepší	7	16	12	11
nezmění se	42	63	46	52
trochu se zhorší	34	15	27	21
velmi se zhorší	11	4	9	7
neví	6	0	5	8

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Graf 4: Očekávaný vývoj materiálních životních podmínek domácnosti – časové srovnání

Pozn.: Údaje v grafu prezentují rozdíl mezi součtem podílů „velmi se zlepší“ a „trochu se zlepší“ a součtem podílů „trochu se zhorší“ a „velmi se zhorší“.

⁷ Otázka: „Jak byste hodnotil současné materiální životní podmínky Vaší domácnosti? Jako velmi dobré, spíše dobré, ani dobré, ani špatné, spíše špatné, velmi špatné?“

Z hlediska budoucího vývoje materiálních podmínek⁸ vlastních domácností převažují negativní očekávání nad pozitivními expektacemi ve všech sledovaných zemích s výjimkou Polska, kde byly jejich podíly fakticky v rovnováze, přičemž zdaleka největší, téměř dvoutřetinová část (63 %) Poláků nepředpokládala žádnou změnu, což v kontextu poměrně příznivého hodnocení současného stavu lze chápat jako de facto pozitivní očekávání. Jen malý převis předpokládaného zhoršení nad očekávaným zlepšením se objevil u Slováků, mezi nimiž také největší, více než poloviční část tvoří ti, kdo si myslí, že se současné materiální podmínky jejich domácností v nadcházejícím období měnit nebudou. V případě Maďarska, které skončilo s nevelkým odstupem za Slovenskem, došlo od předchozího výzkumu z poloviny loňského roku k poměrně zřetelnému zlepšení očekávání vývoje materiálních životních podmínek domácností, i když s ohledem na silně kritické hodnocení současné situace je předpoklad setrvalého stavu, který vyjádřila téměř polovina maďarských respondentů, spíše negativním očekáváním. Relativně nejskeptičtější na nejbližší vývoj materiálních životních podmínek vlastních domácností pohlížejí dotázaní v České republice, kde se od posledního šetření z poloviny roku 2012 očekávání v tomto ohledu lehce zhoršila, i když zůstala lepší než na začátku loňského roku. O něco lepší než před rokem jsou rovněž očekávání Maďarů a Poláků.

⁸ Otázka: „Očekáváte, že materiální životní podmínky Vaší domácnosti se v příštím roce velmi zlepší, trochu zlepší, nezmění se, trochu se zhorší, velmi se zhorší?“